

БИБЛИОТЕКА

• АЛФА •

Главни и одговорни уредник
Миличко Миловић

Уредник
ВАСА ПАВКОВИЋ

Уметничка опрема
ТОДЕ РАПАИЋ

Технички уредник
ЈАСМИНА ЖИВКОВИЋ

На корицама
Слика С. Р. Роига,
кубанског сликара

Небојша Васовић

ПОСЕЧЕНЕ СУ ШУМЕ

Народна књига / Алфа
2003.

СУМАТРА

Једнога дана пробудићу се и нећу
више знати тај језик, језик
на коме сам се сунчао на Јадрану
и горко псовао на Балкану.

Једнога дана пробудићу се и нећу
знати куда да кренем, то су
само трешње процвале у мом стану
јер умем и те како да венем.

Задржаћу у сећању само обичне
речи што могу да се носе преко
воде: задржаћу улар и волове,
и плаву бразду, кукуруз од соли,
што клија из пене, свеволећи.

Прећи ћу чамцем преко вашег мора,
ја који сам замешен од праха,
и причест примићу само да стигнем
до оне обале, где ништа није
моје: ни вино, ни Суматра.

Copyright © 2003 by Nebojša Vasović
Copyright © za SCG NARODNA KNJIGA, 2003.

ISBN 86-331-0935-2

Ова публикација у целини или у деловима не сме се умножавати, прештамповати или преносити у било којој форми или било којим средством без дозволе аутора или издавача нити може бити на било који други начин или било којим другим средством дистрибуирана или умножавана без одобрења издавача. Сва права за објављивање ове књиге задржавају аутор и издавач по одредбама Закона о ауторским правима.

ПРАХ

Увек је боље оно
што беше прво:
прах од човека
бољи је,

и ребро Адамово
боље је од Еве.
Плод смокве бољи
је од руке која

смокву бере,
и прва суза боља је
од оних које потеку
после ње.

А још је боље оно
што никад
било није,
то је најбоље!

ДРВО

Када је дрво само,
оно гори од жеље
да га неко запали.

Када га неко запали,
оно гори од жеље
да нема ниједну жељу.

Када нема ниједну жељу,
жели само да гори,
жели да буде дрво.

СРПСКА ИСТОРИЈА

Најважнији нису били ратови,
иако их је било много.

Најважније је било оно између:
крштења, свадбе, корупција,
швалерација, ракија, пензија.

Најважније нису биле границе
које су се стално померале.

Најважније је било то што сам
пливао у Ибру године 1970,
и потом играо преферанс
под тополама које више не постоје.

УСПЕХ

Када бих у данима депресије
успевао да скупим снагу
и мало да се прошетам,
скувам себи кафу,
или оперем десетак
прљавих тањира –
сматрао бих то
великим успехом.

И, заиста, успех је
макар мало одлепити се с дна.
Успех нема никакве везе
са висинама!

ИСКУШЕЊЕ

Да би избегао самоћу
(а самоћа је велико
искушење – то зна свако),
свештеник Филип је у слободном
времену гајио пчеле.
Пчела је увек било више
него његових мисли.
Пчела је увек било више
него његових брига.
Пчела је било много,
а он је био сâм.

ПРОТИВ РУТИНЕ

Када је рат, људи уживају
што могу да дишу, што су
живи, уживају у свакој
чаши вина, уживају у
сексу. Мир у човеку
уништава оно људско:
човек једе превише,
досађује се, води
љубав једном месечно.

О, водити љубав на
некој мансарди,
целе ноћи,
пре но што те
ујутро одведу
на гиљотину!
Исеку као хлеб
или месо јагњета.

(Водићу љубав са јагњетом
пре но што ме изда јагње.)

ОЧИ

Шта сам:
мала
или велика вода?

Мало
или велико
зрно пасуља?

Глина сам
из чијег праха
родиће ме Бог.

Родиће ме
да грешим,
да имам очи.

Да гледам,
и да не удем
да видим.

И да поживим
дуго,
дуго.

Бог није врана
да вади очи
одмах!

СЕДАМ ДАНА ПОСЛЕ СУДЊЕГ

Све је било спржено, уништено.
Преживео је само Папа,
у једном замку са безброј
спратова, соба и степеница.

У Замку не беше никога
(ни сенке од човека),
не беше чак ни пацова
или слепих мишева.

Да би убио време, Папа
је писао мемоаре, а кад
се умори – разгледнице:
„Поздрав из Ватикана“.

Ноћу је сањао дојке
од врелог песка,
а дању оплакивао
црвљиво злато космоса.

Био је тужан и сам,
стар и непокретан.
Кретао се искључиво
у инвалидским колицима.

Али у Замку не беше никога,
не беше чак ни Бога,
да му поправи колица,
ако затреба!

СЕМЕ

Кад семе пасуља
потоне у земљу,
само је као нико.
Око њега је мрак,
земљино глуво тесто.

Земља мрзи све оно
што би хтелo да роди –
јер је толико пута родила.

И не само земља, све што
гмиже под земљом – мрзи
то усамљено семе пасуља
јер оно не мрзи никога.

Црви, ти мали циници,
гледају га с висине
као интелектуалци,
а сенке умрлих – око њега
се врзмају као подземни
цариници смрти.

Семе у земљи ћути,
не буну се, и само Бог
зна да ли се плаши или не.
Семе ћути, и трпи.
Трпи, и најзад роди.

Једеш ли данас пасуљ,
у својој кући,
ти који под земљом
био ниси –
прекрсти се!

СИКСТИНСКА КАПЕЛА (Микеланђело, сâм, на скелама) \

Пролеће и лето, јесен
и зиму проведох на
скелама и ниједном
не падох – Боже!

Боле ме очи кад
гледам навише,
боле још више
кад гледам надоле.

Сунце је жуто звоно
које ми је
на рођењу
одзвонило.

Изгубљен у животу,
као ексер у Христу,
мртав сам укуцан
у живо!

МАЈСТОРИ

Треба се увек
угледати
на природу –

јер ништа није
тако сурово
као природа,

а без суровости
нема лепоте.
То су веома

добро знали
песници старе
Кине, који су,

сасвим природно,
одавно умрли,
препуштајући

стварање лепоте
нама који смо
још увек живи,

нама који смо
мајстори
суровости.

КРИСТАЛИ, НОЋНА ПОСЕТА (Државна болница, Торонто)

Већ неколико недеља,
мој пријатељ Џон
има стомак
као трудница
у деветом
месецу трудноће!
Лекари то зову:
цироза јетре.
Трбух препун воде,
која као да однекуда
сама извире,
и улази у плућа,
бубреге,
где стигне.

Када сам дошао да га
посетим, његова жена
Клара (иначе учитељ
медитације)
објаснила ми је да је,
у медитативним сеансама,
Џон одлазио предалеко,
да је из астрала
у себе увукао кристале
(„превише кристала“)
које потом није успео

да разгради, то јест,
да подели са другима.

Ти кристали се сада
у њему множе
и терају га да стално
мисли на себе,
да живи за себе,
да болује за себе.

О некаквој цирози јетре,
или води у стомаку,
по њој,
не може бити ни говора.

Потресла ме је ова прича,
потресла ме је још више
Џонова судбина.
Изашао сам из болнице.
Небо је било осуто звездама,
тим одвратним кристалима
који ме привлаче издалека,
и које хитам да поделим
са вама!

МОЛИТВА ЗА МРТВЕ ИЗ ПЛЕМЕНА БОРОРО

Кад неко умре из племена Бороро,
Индијанци умотају
мртво тело у асуру,
и положи у земљу.

Тело окрену западно
од колибе у којој
је покојник
живео.

Гроб се редовно залива водом
да би се убрзало труљење
леша, што обично траје
не више од два месеца.

Када тело иструли, кости се
ископавају и перу, боје
најразличитијим бојама
и украшавају перима.

Потом се ставе
у сламену корпу,
и спусте на дно
језера.

*Молим Сјасиџеља
да не гази
џо води
ако не мора!*

ПОЉЕ

Седи насред поља
прекрсти ноге
опусти се
киша пада
нек пада
не склањај се
не штити се од кише
хладне капи ти улазе у очи
нека улазе
гледај кроз завесу воде
све што се околу миче
немој да мислиш
како седиш на киши
јер ни киша не мисли
док пада преко тебе
немој да мислиш више
него што пусто поље
може да поднесе
седи насред поља
као мали кактус
који не зна
откуд му бодље
немој да мислиш да можеш
некога да убодеш
на идеалном си месту
нигде не мораш да идеш
већ ти не смета вода
што слива се низ твоје лице

твоје одело скроз мокро је
нека је
рођен си без одела
не размишљај о томе
ко ти је рекао да си
уопште рођен
земља је ту да роди
а ти седиш на земљи
и само заузимаш место
где би нешто могло
да клија
да роди
али не померај се
земља је добра
и треба на земљи да седиш
ништа се не може учинити
сад видиш
сви су у ствари на киши
свако са својим малим мозгом
покислом кокошком
без иједног зрна
за сутра
тек седење на киши
понедељак уторак
среда четвртак
прах

КРСТ

крстова има разних
симболичних
метафоричних
зиданих

и стварних
оних са твојим
именом
тј. личних

само оно што носиш
добро-
вољно
крст је

није на теби да бираш
крст
по укусу
или склоностима

крст зна да је твој
крст
и спустиће се сам
на твоја рамена

не подмећи се под туђе
крстове
јер то је избегавање
свог крста

а ко не носи свој
крст
не може ништа друго
носити

носи дакле само
свој крст
и не пореди се
са другима

не зна се чији је
крст тежи
јер сваки је
најтежи

и ово што ти говорим
крст је
и ја бих радо
да га не носим

веруј ми

ЈЕЗИЦИ

Преврћем странице старих монографија
Сегерових песника
и гледам у те стихове
мантре великих језика
гледам фотографије између
два рата – покојна лица
торњеве глувонемих цркава
шницле мртвих пејзажа
сврачије ноге избледелих
рукописа

Њушкам у ствари много више него поезију
оно време (несталу чезу)
дереглију која плови низ Сену
коњак на неком парастосу
и оне хлебове дугачке и танке
хлебове што још увек миришу
а ја бих да их једем
а нема их

Лепо је држати у руци речи великог
језика
то је као држати секиру
која и када убија
убија тако да убиство
постаје култура
а крв жртве тек мрља
у акваријуму

невини призор с рибицама
као код Матиса

Лепо је писати на великом језику
у име носталгије
и „остраненија“
убијати крстом
оне друге
што верују у песак
ветрове
и ништа

убијати у име Бога
још-увек-ко-други-пут
недошлог
тако прописно распетог
тако професионално
убијеног
у сваком времену
на сваком језику

КО СЕ ЈОШ СЕЋА

*My ambition is to be completely
forgotten.*
(Bob Kaufman)

Ко се још сећа
Антонена Артоа?
Не мислим његовог
дела, већ његовог лица
измученог као Библија?

Белци свакако не,
а што се тиче Индијанаца –
поумирали су сви мужеви
и све жене племена
Таракумара.

Ко памти песника, Боба
Кауфмана? Нико.
Полу-црнац,
полу-Јеврејин,
па још и кокаин,
тако му и треба!

Неки се сећају Ван Гоговог
увета, понеког његовог
платна (заслепљујућег

жита) – але ко се сећа
човека Ван Гога?

Петровића Растка?
Нарочито нико,
откад га сахранише
у епархији Гаврана.

Ко памти Рембоа? Чак ни
потомци афричке курве
која му је некад
уво грицкала!

Шта је са Фредериком
Гарсијом Лорком?
Његова смрт је
дијамант у историји
полиције, а дијамант
је копиле угља,
и нема добро памћење.

Људи којих се сећам
нико се не сећа,
и у томе је
моја нада.
Сећање убија.
Бог ствара.

БОРДЕЛ

Бордели су светлוצали у ноћи
као душе умрлих! Ушао је
у један од њих.

Са згодном црнком, попео се
на спрат и платио душло –
јер је хтео *felatio*.

Док му је пушила,
он је лежао на леђима и гледао
у плафон боје нара.

Није мислио ни на шта,
није видео ништа,
није желео ништа.

Одједном, из његовог уда
сперма је прснула
у њена уста.

Она се стресла,
подигла главу
и погледала кроз прозор.

Напољу је пљуштала киша
и сливала се низ улицу.
Цео свет је био мокар.

Само је она била сува,
као чесма
у насељу честитих Цигана.

ABORTUS ARTIFICIALIS

После успешно обављеног абортуса
моја жена се из болнице
вратила кући, легла у
кревет, и заспала.

Мањи од маковог зрна, седим
у кухињи да је не пробудим,
пијем пиво, буљим кроз
прозор у хоризонт, и
размишљајам:

- како би наша кћи,
да је којим случајем рођена,
могла да се зове?
- да ли неко ко нема име
може заиста бити мртав?

САН У КОМЕ СЕ ПОЈАВЉУЈЕ МРТВА РОМИ ШНАЈДЕР

Ноћас сањам: у купатилу
с плавим плочицама,
у кади пуној пене,
седимо Роми Шнајдер и ја.

Пушимо марихуану,
нежно се гледамо,
смешкамо, слушамо
неку стару шансону.

Зашто и ти не умреш -
рече она одједном -
па да опет
будемо заједно?

САН

Сан праве жене је
да нађе мужа
да јој направи сина.

Да затим сахрани
мужа, и остане
са сином.

А то је и сан сваког сина.
Да умре у крилу мајке,
што даље од Бога.

КИНЕСКА СВИЛА

Лежали смо у њеној соби,
голи.

Док је напољу пљуштала
киша,

она је језиком клизила,
уз мој уд,

као кинеска свила.

Негде у даљини,
на тренутак,
зачу се гром.

А затим опет мир,
чиста кинеска свила.

КРВ

Да бих преживео
дању продајем
своју крв
локалној болници

а ноћу
слушам
како та иста крв
кола у другима

ништа мање несрећна
можда још несрећнија
јер ће заувек
остати у њима

ИМПЕРИЈЕ

Кажеш: велике империје
обично трају хиљаду
година. Али, понекад,
знају да потрају
хиљаду и једну.
Та последња година,
обично је неиздржива!

ПОСЛЕДЊИ ДАН

Данас је петак, последњи дан
мога живота. Одлучио сам да
умрем баш данас – а не сутра.
И одлучио сам да то буде
овде – а не негде другде.
На балкону моје куће,
с погледом на врт, већ сам
попио последњу кафу. Сада
се препуштам успоменама.
Очи мојих пријатеља –
домине су у магли.
Подвезице жене коју сам волео
трули су листови у јесен.
Речи које сам размењивао са
другима – одзвањају ситничаво
као аустралијске зебе. Не знам
шта је била моја највећа грешка.
Мислим да је требало да више
времена проведем пливајући,
слушајући музику, шетајући,
не радећи ништа, не идући
никуда, не чекајући никога,
не верујући никоме, волећи
себе. То је најтеже!

СНОВИ

Снови су покојни Лазар
у потрази за водом,
у зобници црног коња
сено огњено.

Снови су морска со
у потрази за шкољком,
звезде што хране се мувом,
и муве што се хране звездом.

Сновима је у космосу досадно,
зато се окомљују на људе.
Долазе ноћу да струје кроз
наше тело као шербет или шејтан.

Човек је само шраф у механизму
сна, као што је шраф
у механизму оргазма,
партије шаха или успелог сонета.

ШАНСОНА

Увек сам завидео писцима
и певачима шансона,
којима је поезија, на неки
начин, само средство.

Једино они умеју да
помену реч живот,
као да та реч
нешто значи.

Једино они умеју да
певају о коњаку,
а да то звучи
као дупли коњак.

Једино они умеју
да певају о љубави
јер о њој не умеју
да кажу ништа ново.

И ја бих волео да могу
да певам о једноставним
стварима које у мени
одзвањају као морска со.

Негде на Криту, Гркиње
газе по грозђу.
Најлепша имена имају
нерођена деца.

БОРДО

купити флашу Бордоа
кад немаш ни за хлеб
бити аристократа
не по оцу и мајци
него по ономе што волиш
и на чему не штедиш

купити флашу Бордоа
кад немаш ни за хлеб
носити је под мишком
низ улицу
и певајући враћати се кући
која је жедна као и ти

купити флашу Бордоа
кад немаш ни за хлеб
то је као родити се
пре своје мајке
то је као добровољно
умирати пре своје смрти

ГЛАД

Био сам гладан,
гладан, гладан,
толико пута
гладан.

Кажем: био сам
толико пута
гладан.

Али чак ни тада,
нисам завидео
вама.

Завидео сам онима
који пред смрт
више не морају
да једу.

ПАПУЧЕ

Кад умрем
остаће
иза мене

кућне папуче
браон
боје

удобне
мекане
кинеске

треба их само
назути
и кренути

некуд
куд никад
нисам био

Суфи Шеик каже:
не обожавај слепа звонца
своје крви која ће
одгалопирати некуд (куд?)
као Словен на санкама
у снегу (луд?)!

Не слушај мајмунчиће
својега ума
што скачу с гране
на грану
твојега знања,
у шареном кавезу
решетке-космоса!

Бог је тако мали,
скоро невидљив,
а оно што је
невидљиво –
непрекидно нас
нечему учи.

А сада приђи,
и једи,
овај пасуљ,
чије свако
зрно је
живи Суфи!

Субота увече.
Седим у својој соби, у Канади,
и не могу да се начудим
како је лепо бити сам.

Али, не дају ми да будем сам.
Пријатељи ми јављају телефоном
да на телевизији гледају
како се ратује у Румунији!

Али, мени то ништа не значи.
Нити знам ко с киме ратује,
ни зашто, а и када бих то знао
не верујем да бих имао воље
и времена да се опредељујем.

Оно што хоћу је да седим сам
у својој соби, и читам у миру
антологију песника Кинеза.

Кад једног дана избије рат
у Кини, ја ћу опет бити сам,
у овој истој соби, у Канади.
Прво ћу да скувам кафу, а
онда ћу да читам антологију
песника Румуна.

ДОГАЂАЈ

Заиста нико није могао
знати зашто је слепа
жена, насред улице,
почела бесомучно да
туче свога пса водича.

Сви смо гледали тај приказ,
и никоме није пало на памет
да се умеша. Пас је покорно
трпео батине – не би ли
жена искалила свој бес,
и најзад се смирила.

Ипак, сви смо се питали:
зашто је тукла тог пса?
У чему је била његова
кривица? Да ли можда у
томе што је ходао пребрзо?

Зашто нисам пришао, опалио
шамар тој слепој жени, и
рекао јој: овај пас није
створен зато да би вам
било шта олакшао,
он је створен да би био?

РУШЕЊЕ ТАБУА

Водити љубав са овцом
узбудљиво је
јер је прилично
компликовано.

Најпре, мораш да
одеш из града,
попнеш се на планину,
и пронађеш овцу.

Затим, мораш да се ти
свидиш овци, и овца
теби. Кад се то деси,
приђеш јој отпозади.

Уђеш у њу – нечујно
као пацов
у гондолу,
као со у злато.

ОНА

Она је била сасвим просечна,
просечна у сваком смислу,
а нарочито у смислу просечности
која је понекад била неиздржива.
А ипак, толико сам жудео за њом,
могу чак рећи да сам је волео,
не због неке особине или дара,
изгледа или шарма,
већ због самог ништавила које је
оличавала,

због те просечности која ми
дан-данас (у сећању)
делује недокучиво
као сâм Бог,
или песак,

на плажи,
оног лета.

ИНИЦИЈАЦИЈА

Беше то први пут
да је заноћила
код мене
у моме стану
у мом кревету

Додир њене коже
беше као топла
пара из римског
купатила
као мозак маслачка

Уз музику
Каетана Велоза
водили смо љубав
потом смо заспали

Али у глуво доба ноћи
она одједном
повуче јорган
и остави ме
голог сасвим

Читав један минут
био сам као гомила
камења
тамо далеко
у Андима

Не упуштај се ни у шта
са било којим човеком или женом,
ако не умеш да процениш
колико су претходно патили.

Јер ако су патили више од тебе –
згазиће те као смокву на
путељку, као пикавац,
залуталу душицу.

Згазиће те тако да ћеш знати
зашто су те згазили,
тако да ћеш жалити
што ниси патио више од њих –

да би ти њих могао згазити.

У ресторану El Oso,
седео сам за шанком,
пио Cabernet Sauvignon,
и разговарао са барменом,
мојим пријатељем,
Бразилцем Рикардом.
Његова четворогодишња
ћерка Џенифер,
села је у моје крило,
пажљиво ме осмотрила,
и почела да ме додирује
по стомаку. Одједном,
рекла је кратко и јасно:
„Мршав си!“
Потврдно климнух главом,
а она настави да ми
опијава груди, рамена.
Посматрала је са жаљењем
моје тело – као што рибар
посматра даску разбијеног
чамца – избачену на
обалу Ресифеа.

ПРИЈАТЕЉ

Једанпут почех жустро да
нападам своју књигу
пред једним мојим пријатељем.
Он, који је баш ту књигу толико
пута преда мном хвалио,
наједном сложи се са мојом критиком,
па се осмехну блажено,
развлачећи своје образе
као хармонику у екстази.
Читав један минут, остаде
у тој пози, можда по први
пут у животу испуњен и срећан.

СТАРЕЊЕ

Убацити још један зарез
између речи које си записао
пре 37 година,
или попрати још један
Nut Brown Ale,
или направити салату
са белим луком,
или погледати
кроз прозор
шипкове бобице
које се не виде
добро кроз прозор,
јер бобице су бобице,
а прозор је прозор,
а очи су само очи
чак и када виде.

МАТЕРИЈА

„Не треба да журимо“, каже Дучо Макето из истраживачког центра у Балтимору. „Теорија тамне хладне материје није једина за објашњење неравномерног распрострањања материје у космосу.“ (НИН, 1. фебруар, 1991)

Научници се чуде: како то да је материја у космосу неједнако распоређена. И ја се томе чудим. Како то да је има више у речима које не једем него у хлебу који једем, у жени са којом не спавам него у жени са којом спавам? Како то да је има више у човеку који скончава него у детету које се рађа, у греху који се понавља него у златним шипкама?

ВИД

Познавао сам једног мистика.
Јео је само хлеб,
пио је само воду,
и живео је у пећини са змијама.

Али, змије нису живеле с њим.

*

Јутрос у црквеном звону
нађосмо трагове крви.
Ореол изнад Његове главе
беше као поцепани бикини.

*

На средини пољане,
израсло је дрво
обрасло кључевима,
а уокло није било
ни кућа ни капија.

*

Све кваке у стану су се
покренуле истовремено –
и ништа се није отворило.

НА СТАРЕ ТЕМЕ

Није ли боље
да најзад
скупим снагу
и оженим се са тобом

него да вечно
живим у страху
да ћеш се кад-тад
удати за мене?

*

Кућа је брак
који су склопили зидови
са зидовима
за сва времена.

Њихова једина нада
јесте зуб времена
или бомба
из ваздуха.

*

Некада сам, када одем у парк,
на пролеће, посматрао жене:
њихов ход, рамена,
стас, боју косе ...

Сада седим на клупи у парку,
посматрам влати траве:
њихов ход, рамена,
стас, боју косе ...

*

Живот је био тужан
експеримент
са мном
и са тобом

А најтужније је од свега то
што је у њему било дана
кад нисмо били чак ни тужни
већ само експеримент

КУСКО

Каже ми пријатељ,
перкусиониста из Бразила,
да се недавно вратио из
Куска, постојбине Инка.
Индијанци у том месту
хране се зечевима
и белим мишевима,
а жене имају лица
као мумије.

Понекад, неки Индијанац
прође с балваном
на рамену. Дебло је
такво да би могло
Бога да убије.

У Куску, зечеви се
паре као луди.

Без унучади – веза са
стварношћу се губи.

ПАПИР

Често ме изглед неке књиге
и папир на коме је штампана
привуку пре него сама
књига. Тако, на пример,
увек волим да прелиставам
књиге Николаса Гиљена,
одштампане на хартији
која је хрпава
као душа дрвета,
зрнаста као разбацане
тачкице цимета
преко печених дуња,
хартији меканој као
ухо неке Кубанке
која ради у фабрици
за производњу рума,
и књиге не чита.

ПОСЕЧЕНЕ СУ ШУМЕ

Посечене су шуме
да не би било гериле

Потрована је вода
да не би било приватног рибарства

Храна је вештачки сажвакана
да бисмо изгубили зубе

Милиони су сатерани у канцеларије
да би заборавили да користе своје руке

Ране су зачепљене дугмадима
и укључене у струју

Све компјутер
до компјутера

ПЕТОГОДИШЊИ ПЛАН

Поубијати све до
седмог колена
оне
што на свиленом гајтану
шетали су
Његове
по Дедином-ињу
пудлице

Дакле: поубијати најпре
мене и тебе
па моју и твоју
браћу синове
мајке очеве
све до седмог
колена
клеклог у
иње мртве пудлице

ПЕСНИК

Рачуна овако: ако о њима
кажем истину, спалиће ми
све оно што сам створио,
а ништа се неће променити.
Ако пак сачекам
да сиђу с власти,
остаће оно што сам написао,
а неће бити касно да кажем
шта сам о њима мислио.
Ако се уопште будем сетио,
шта сам то мислио.

ПРОПУШТЕНА ПРИЛИКА

Владао је нама
годину за годином
и тако хиљаду година
а затим је изненада
почео да влада уназад
(супротно протоку времена)
опет годину за годином
и тако хиљаду година

Беше то дивна прилика
да збацимо гада
али ми смо уживали у овом
преокретању времена
јер вратисмо се у дане
када смо били млади
и када је пред нама био
златни век његове владавине

У ИМЕ ДЕМОКРАТИЈЕ
(Понад српских села)

Јутрос су нечији авиони
поново надлетали
кокошја јаја.

Лет тај биће записан
златним словима
у историји Гинтера Граса.

ДВЕ ВРСТЕ ЉУДИ

Има људи толико шкртих
да жале за свим стварима које су икада дали
па чак и за ексерима
што их дароваше за распеће Сина

И има људи дарежљивих
који би све да дају и ни за чим не жале
чак ни за својим најдражим ексерима
под условом да се укуцају у Сина

МОЛИТВА ХОРА
ПРАВОВЕРНИЧИЋА

О Сине Једини Триблажени
Сине свакоме у сусрет излазећи
ми рођењем кажњени
молимо те понизно

Одваскрсни из Васкрса
тело своје васкрсло
па га опет на крст врати
у име некрста те молимо

ПАКАО

Мехурови у чаши пива
иду ка врху
истом брзином
којом ја идем
ка дну
које ме
као и све друго
одбија
и враћа ка врху
који ме не прима

У УЛИЦИ СУНЧАНОЈ

У улици сунчаној

сваки корак слепца
је корак из слепила
у простор

сваки мој корак
је корак из простора
у простор

а то је слепило

ГРАНА

Окићен боловима који клијају
из мојег тела и повијају га
ка земљи – личим на отежалу напуклу
грану са које висе плодови.

Не треба кривити плодове,
грana је та из које
добијају минерале, снагу, сокове,
илузију гране, стабла, и земље.

КАКТУС

Шансе да неко ово прочита
нису веће од оних
да случајни пролазник
(у пустињи)
угледа цвет кактуса.

Па кад се кактус
не брине због тога,
што бих се бринуо ја?

БЛАГОСЛОВ

На углу улице Eddy
и Leavenworth,
угледах изнемоглог старца
како са плавокосом
проституком
улази у курво-службени ауто.

С обзиром на његов
изглед и године,
можда ће му ово бити
последњи пут
да додирује женско тело.

Нека га Бог благослови,
као што га човекословим ја,
и нека му у оном тренутку
подари мирис грчких
маслина...

(мислим оних смрсканих маслина,
не оних које живе 1000 година)

ЈЕЛЕН

Највише волим звезде
које су се угасиле
пре 100 година.
Њихова светлост чиста је,
не обавезују ни на шта,
као лишће у јесен,
или жућкасти метал
тенор саксофона.

Највише волим жене
које су ме волеле
пре 100 година.
Њихова љубав чиста је,
не обавезују ни на шта,
као вода замућена
рогом јелена,
као јелен водом отрован.

РАВНОТЕЖА

Колико год ме одбијају
избачене пете код црнкиње
толико ме привлаче
шкољкасте уши код Јапанке
али од свега највише
волим мали отварач
за флаше (винске)
који сам купио у Шпанији
далеке 1982.
имам га још увек и не бих
га дао ни за какав нови
отварач
тај мали предмет даје ми илузију
да мој живот тече линеарно
и да ће се једнога дана
хвала Богу завршити заувек
оставивши за собом тек
уво оне Јапанке

РАГА

Моје тело је индијска рага
са безброј пршљенова,
моје тело су 500 детлића
у шуми код Саусалита,
што куцкају у дрво
да би им дрво одговорило.
Кад желим да се спојим
са тобом, да уђем у
твоје тело, ја, у ствари,
желим да будем нешто
друго: проређен ваздух
изнад јужне Дакоте,
или пас који улицама
лута без газде ...

ВРЕМЕ

Толико пута сам то чуо:
„Време ће све поставити
на своје место.“
То звучи као утеха,
као обећање правде.
Али, време неће ништа
поставити на своје место
јер време се стално
претвара у простор
у коме, на жалост,
има довољно места за све.

НИШТА

Постоји само један начин
да се не лаже, а то је:
бити нико и ништа
за људе око себе,
за животиње и за биљке,
за ватру и за воду,
за ваздух и за земљу.
Бити нико и ништа:
у снегу мала пртина
којом ће проћи неко
ко воли утабан снег.

ЧЕСТИЦА

Како је озбиљна прашина
када премешта своје честице
са једног места на друго.
Лишен амбиције да будем
са другим честицама,
волео бих да будем та
једна честица
што може слободно
да се премешта
(од Истамбула до Стамбола)
све док се не ослободи
свог имена, као поцепан
мадрац, или права религија.

СУСПРЕТ

Док сам се спуштао низ 18. улицу,
од Герера ка Валенсији,
у кварту насељеном Шпанцима,
угледах дечака који се
држао за главу. Хоџао је
полако ка мени низ улицу,
и држао марамицу на рани
из које је цурила крв.
Када сам му пришао сасвим близу,
и погледао га у очи, видео
сам да су оне изражавале
читаву скалу осећања истовремено:
страх, љутњу, збуњеност,
невиност, несташлук, кокетерију.
Као неко мистично биће које
по први пут упознаје сопствену крв,
био је сав Ј Е Д Н О.
Било је немогуће помоћи му.

СЛУХ

Већ неколико година
мој отац има
веома слаб слух,
што га не спречава
да се понаша
као да све чује,
чак води дуге
разговоре,
стварајући тако
саговорнику
илузију
да га сасвим
разуме.
Исто то чини
изворска вода
кад се у њој
огледа сунце.

ЈУТРОС

Чујем: анђели ме већ зову,
сасвим правилно изговарајући
моје име и презиме,
свирајући у фрулице
и харфе, лупкајући у
добоше од одране коже.

Долазим, долазим, ево ме ...
Још само да пагинирам
дане моје несреће,
и да подигнем злато
из једне банке
на периферији Кумове сламе.

ПОСЛЕ СМРТИ

После смрти,
(труљења, распадања,
те неизбежног са црвима
рандевуа) –
природа дохвати оно мало
костију
(такозваних наших),
па почне да их спаја
са другим елементима,
стварајући тако
каменове
или минерале
финог ткања
и геометријских облика.
Чак и после смрти
уvek изнова постајемо
оно што нисмо хтели да будемо.

*

Што више волим кедрове,
то више волим
еукалиптусе.
Моногамна љубав не постоји.

*

Ако не знаш шта хоћеш
поједе те обиље.
Ако знаш шта хоћеш,
поједеш сам себе.

*

Ниједан човек није острво.
Човек је звоно
на острву
без иједног човека.

*

Ја сам црква саграђена
од меса.
Црква са модрицама
уместо икона.

*

Ако постанеш славан,
бићеш само један од њих.
Ако не постанеш славан,
бићеш само један од њих.

*

„Ако два човека хране једног коња,
он ће остати мршав.“
Ако два мушкарца воле једну жену,
она ће волети трећег.

*

Што је вино старије,
то више зна о мени.
Што сам ја старији,
то мање знам о себи.

*

Лептир може да слети
на мрљу крви –
и да остане лептир,
а ти?

*

Речи старих Отаца
су као врућ кромпир.
Боље је дати их некоме
него јести их.

*

Биљке расту из земље
и никоме не кажу хвала.
Земља која то трпи –
добра је.

*

Чак и они који су ме мрзели
што нисам попут њих –
завидели су ми на мојој слободи
да не будем као они.

*

И браонкасти мачор
у прозору
има дом, а ја немам.
Прозор сам.

*

На обали Пацифика, лењи
угојени галеб гаца по песку
заједно са својом сенком
која личи на томахавк.

*

О како се туку галебови
око кесе ђубрета.
Препознајем Черчила,
Стаљина, Тита.

*

Седим на плажи, отирем
песак са ножних прстију.
Галебови плутају на води,
глад се не отире.

*

Сећам се оних дивних
дана кад нисам
морао да се сећам
дивних дана.

*

Го као јелен,
родих се у зиму
1953.
Две трске су то смислиле.

*

Капи из кухињске чесме
доведе ме до лудила,
а водопад ме
успављује.

*

Без незнања се ништа
не може почети,
а са знањем се ништа
не може довршити.

*

Раздај све што имаш
онима које ниси волео,
па онда почни да просиш
од оних којима ништа ниси дао.

*

Мале ствари су извор
малих радости.
Велике ствари су извор
великог заборава.

*

Када су лале свеже,
лице једна на другу.
А када увену,
свака личи на себе.

*

Кафана је жива
јер не припада никоме
од оних који у њој пију.
Кућа је мртва јер припада домаћину.

*

Змијина кожа
лепша је од злата.
Злато сија увек,
змијина кожа понекад.

КРОВ

Још само кров над главом,
желим кров над главом,
то звучи тако бедно,

ко би се томе од мене надао,
чак ни ја сâм
који без крова сам.

Кров над главом,
обичан кров над главом,
који никада нисам имао

и због којег сам хтео
да се продам
а нисам знао како.

Никакав метафорични већ
стварни непрокишњавајући кров
над главом –

кров од крила шаторског,
кедрове даске, панела,
ћерамиде, прућа, било чега;

кров обрушен снеговима
јер сам га тако дуго чекао.

ПЕРО

Када сам емигрирао из Југославије,
и дошао у Торонто,
имао сам у џепу телефоне
највећих овдашњих хоштаплера
(попова, професора факултета) –
па опет нисам могао да нађем
посао. Потом сам завршио
и неке школе, надајући се,
наивно, као што се то некада
Црњански надао, да ћу се
тако лакше запослити.
Али, ни то није помогло.
Једнога дана, пролазећи једном
мрачном и споредном улицом
у кинеској четврти, угледах
изгладнелу уличну мачку како
растрже голуба. Схватих да
је писање о томе мој посао,
и да ћу морати да то радим
бесплатно. Не због поезије,
или вере да се може
победити зло,
већ ради оног раскомаданог
голуба од чијег перја
остаде једно перо.

ПРИЈАТЕЉИ

Некада смо моја жена и ја
имали више новца
и редовно смо позивали
наше пријатеље
на забаве, ручкове, вечере.

Сада, када имамо тек толико
да преживимо,
не зовемо више никога.
Често се сетимо наших пријатеља
и гостимо их храном и пићем
у мислима...

ЈАНУАРСКА ИНСОМНИЈА

Када сам некад читао о инсомнији
код Борхеса, скоро да сам био
спреман да му се због тога
насмејем. Мислио сам да је то
тек једна од његових метафора,
више рад имагинације него
плод искуства. Али, ево ме
како протеклих месеци и сам
патим од те болести,
мучније од сваке метафоре.
Претходне ноћи сам се до зоре
превртао на мом кревету
као на некој леденој санти
која је плутала језером
чије су обале биле замрле
у гробну тишину, а вода била
тамна и некако млохава.
На дну тог језера можда леже
потопљене књиге које
никада нећу прочитати,
а можда и читави градови
чијим улицама никада
нећу прошетати.
На дну тог језера можда је
и лек за моју инсомнију:
потопљен чун
за пут преко језера.

ПРАШИНА

У својој 17. години
био сам романтично занесен
блуз музиком која је у
ондашњој Југославији
звучала посебно егзотично.

Проводио сам дане сањарећи
о плочама Џона Лија Хукера,
Вилија Диксона, Лајтнина
Хопкинса – о којима сам
ту и тамо понешто начуо,
али које никако нисам
могао да набавим.

(У земљи у којој није увек
било хлеба, шећера, уља –
није се много марило за
музику прекоокеанских црнаца.)

Тако сам проводио дане,
пребирајући по гитари,
сањарећи о ономе
о чему су певали
стари мајстори блуза.

Од тада, прошло је
двадесет година,
и ја сам престао да се

питао о чему су певали
моји црни идоли.

Певали су о стварима
кроз које пролазим сада
и овде (у постојбини блуза)
када уопште немам
потребу да слушам блуз.

(На моју блуз колекцију –
пада фина прашина ...)

РАТ И МИР

У миру, свако од сваког отима
све што може: посао, новац,
љубавницу, наочаре за сунце,
собу с погледом на улицу
којом тутње трамваји пуни
хомункулуса сажваканих
у борби за комадић хлеба.
Оно што називамо миром
само је одсуство рата
у оном видљивом облику,
мир је најподмуклији од
свих ратова: клизи као
месечина по надгробним
плочама да би једнима донео
профит, другима – помфрит.

Рат је једино доба када човек
може да предахне, ако не од
борбе или бесмисла,
а оно макар од лажи.
Док сахрањује своје ближње,
док убија или га убијају,
човек једноставно нема
времена да лаже.

У таквим литургичним тренуцима,
човек се враћа своме извору,
и скоро да се у духовности
изједначује са мајмуном.

Најзад, рат је најбољи
начин ђубрења земље.
Данас, када је све пластично,
загађено и затровано,
још само живо људско месо
може да нахрани земљу.
А када се нахране гладна уста
детета и гладна уста земље,
почиње мир који је најбоља
припрема за нови рат ...

МОГУЋНОСТ САЗНАЊА

Никада не читај историје,
научне расправе, студије о
судбинама појединих народа,
или такозваног човечанства.
Књиге сасвим сигурно лажу.
Ако желиш да сазнаш истину,
пронађи некако старе новине,
од пре десет, педесет или сто година.
Видећеш да ништа није било случајно,
да су сви ратови били заказани
тачно у секунд, да су болести
и епидемије биле ширене по плану,
да чак ни падање лишћа у јесен
није било тек онако.
Схватићеш да је и твоје читање
старих новина такође укалкулисано
у немогућност сазнавања истине
осим онда када је све већ касно,
и жута боја новина се прелива у браон.

ЗЛАТНО ДОБА

Стигао Питагора у једно насеље,
а старци који су ту живели рекоше му:
„Драги Питагора, ти си мудар човек,
али ми смо задовољни нашим законима,
и не желимо да их мењамо.
Иди, и пусти нас на миру.“

Чувши ове речи, Питагора се поклони,
окрете и оде низ прашњав друм,
певушећи мелодију
које се сетио у том тренутку.

О, златно доба, када је заједница
умела да се сачува
од мудрости појединца,
без употребе насиља.

Доба када је човек могао да себе
поштеди закона заједнице,
без бекства,
одлазећи низ прашњав друм,
певушећи мелодију
које се сетио у том тренутку.

ЗВУК

На огромној тезги,
у Charles улици,
гомила лубеница.

Прилазим да одаберем
најбољу. До мене,
стоји старији

човек
који пажљиво
куцка по лубеницама

очигледно тражећи
најслађу и
најзрелију.

Када сам га упитао
како се то по звуку
може знати

која је лубеница добра –
он се насмејао,
и искрено ми признао

да ни сам не зна.
Рекавши то,
окренуо се и наставио
да куцка по лубеницама
као и пре неколико тренутака.

Најзад, почех и сам
да куцкам по лубеницама
и да ослушкујем,

и што сам више куцкао,
све више сам био
привучен звуком,

а све мање жељом
да одаберем
једну од њих!

МАЈСТОР РЕЈЕС

Сва тајна прављења гитаре,
тврди мајстор из Кордобе,
Мануел Рејес,
јесте у осећају који мајстор
мора да има између врха палца
и врха кажипрста,
осећају који не може да се објасни,
нити пренесе другима.
О одржавању алата,
о једва видљивом иверју које
настаје приликом обраде дрвета,
о количини вина и воде
неопходним да се преживи жега,
о жалбама његове жене
која се жали да је запостављена
због једног „обичног инструмента“,
Рејес не говори ништа.
Све то се, наравно, подразумева,
као што се подразумева киприс
који годинама расте
да би једнога дана био посечен,
како би мајстор Рејес могао да,
обрађујући дрво,
још једном провери оно
што осећа између врха свог палца
и врха кажипрста ...

СОЛЕА

Нема ничег новог
под сунцем,
мада се мењају
осунчавања.

Увек други људи
певају исте песме:
булерија, солеа, сигирија.

Постоје дани густе
као необране смокве,
а постоје и дани обични
када се беру смокве.

Постоји крв испод смокве.
Библија.

БЕЛЕШКА О ПИСЦУ

Небојша Васовић објавио је следеће књиге:

Поезија као изванумишће (Рад, Београд, 1983);

Сџруна/Суџон (Просвета, Београд, 1984);

Со лично (Видици, Београд, 1986);

Бразил (Матица српска, Нови Сад, 1986);

Песме за децу и калуђере (Матица српска, Нови Сад, 1989);

Пердидо (КЗНС, Нови Сад, 1991);

Гонџ у жиџу (Матица српска, Нови Сад, 1991);

Музика роба (Нолит, Београд, 1992);

Талмуд и ја (БИГЗ, Београд, 1992);

Седам чунова (БИГЗ, Београд, 1995).

САДРЖАЈ

Суматра	5
Прах	6
Дрво	7
Српска историја	8
Успех	9
Искушење	10
Против рутине	11
Очи	12
Седам дана после судњег	13
Семе	15
Сикстинска капела	17
Мајстори	18
Кристали, ноћна посета	19
Молитва за мртве из племена Бороро	21
Поље	22
Крст	24
Језици	26
Ко се још сећа	28
Бордел	30
Abortus Artificialis	32
Сан у коме се појављује мртва Роми Шнајдер	33
Сан	34
Кинеска свила	35
Крв	36
Империје	37
Последњи дан	38

Снови	39
Шансона	40
Бордо	41
Глад	42
Папуче	43
Суфи	44
Чудан неки човек	45
Догађај	46
Рушење табуа	47
Она	48
Иницијација	49
Моћ	50
El oso	51
Пријатељ	52
Старење	53
Материја	54
Вид	55
На старе теме	56
Куско	58
Папир	59
Посечене су шуме	60
Петогодишњи план	61
Песник	62
Пропуштена прилика	63
У име демократије	64
Две врсте људи	65
Молитва Хора Правоверничкића	66
Пакао	67
У улици сунчаној	68
Грана	69
Кактус	70
Благослов	71
Јелен	72

Равнотежа	73
Рага	74
Време	75
Ништа	76
Честица	77
Сусрет	78
Слух	79
Јутрос	80
После смрти	81
(Што више волим кедрове)	82
(Ако постанеш славан)	83
(Речи старих отаца)	84
(На обали Пацифика, лењи)	85
(Го као јелен)	86
(Мале ствари су извор)	87
Кров	88
Перо	89
Пријатељи	90
Јануарска инсомнија	91
Прашина	92
Рат и мир	94
Могућност сазнања	96
Златно доба	97
Звук	98
Мајстор Рејес	100
Солеа	101
<i>Белешка о јисцу</i>	103